Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto 13.6.2024

Hannele Taavila, SM/PO

Hallintovaliokunta
Eduskunta

Hallintovaliokunnan kuuleminen 17.6.2024;
Sisäministeriön lausunto asiaan U 29/2024 vp

U 29/2024 vp, valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan unionin ja Brasilian liittotasavallan välisestä sopimuksesta koskien henkilötietojen vaihtoa Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviraston (Europol) ja vakavan rikollisuuden ja terrorismin torjunnasta vastaavien Brasilian liittotasavallan toimivaltaisten viranomaisten välillä

Sisäministeriön asiantuntijalausunto

Ehdotuksen tausta ja tavoitteet

Komissio antoi 22.2.2023 ja 9.3.2023 viisi erillistä suositusta neuvoston päätöksiksi luvan antamisesta neuvottelujen aloittamiseen Euroopan unionin ja Ecuadorin, Brasilian, Bolivia, Perun sekä Meksikon välisistä sopimuksista, jotka koskevat henkilötietojen vaihtoa Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviraston (Europol) ja vakavan rikollisuuden ja terrorismin torjunnasta vastaavien Ecuadorin, Brasilian, Bolivian, Perun ja Meksikon toimivaltaisten viranomaisten välillä. Neuvottelumandaatteihin liittyen on eduskunnalle annettu E-kirje E 3/2023 vp (COM/2023/131 final).

Neuvoston päätöksen perusteella komissio aloitti neuvottelut Brasilian toimivaltaisten viranomaisten kanssa, ja asiassa on järjestetty erillisiä neuvottelukierroksia, joiden tuloksia komissio on esitellyt jäsenmaille neuvoston lainvalvontatyöryhmän kokouksissa (LEWP) 24.10.2023 ja 8.5.2024. Saatujen tietojen mukaan komissio on toiveikas, että yhteisymmärrys Brasilian toimivaltaisten viranomaisten kanssa sopimustekstistä saavutetaan pian. Sopimustekstiä ei ole vielä parafoitu, eikä mikään Brasilian kansallinen toimielin ole vielä hyväksynyt tekstiä.

Sopimusehdotus koskee Euroopan unionin ja Brasilian välistä yhteistyötä henkilötietojen vaihtamiseksi Europolin ja vakavan rikollisuuden ja terrorismin torjunnasta vastaavien Brasilian viranomaisten välillä.

Yhteistyösopimuksen tavoite on kehittää Europolin ja Brasilian suhteita siten, että sopimuspuolet voivat tehdä tehokasta yhteistyötä ja vaihtaa keskenään tietoja järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi varmistaen samalla riittävät takeet yksityisyyden ja henkilötietojen suojan sekä muiden perus- ja ihmisoikeuksien suojaamiseksi.

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Sopimusehdotuksen *2 luku* on sopimuksen keskeinen osa, ja se koskee tietojenvaihtoa ja tietosuojaa. Sopimusluonnos varmistaa osaltaan korkean tietosuojan tason. *Sopimusluonnoksen 3–15 artikloissa* vahvistetaan henkilötietojen käsittelyn tarkoitus, tietosuojaa koskevat yleiset periaatteet, mukaan lukien erityisten tietoryhmien käsittelyyn sovellettavat säännöt, henkilötietojen automaattinen käsittely, saatujen henkilötietojen edelleen siirtäminen, sekä rekisteröityjen oikeudet, jotka koskevat muun muassa tiedonsaantioikeutta, oikeutta oikaisemiseen, poistamiseen ja rajoittamiseen, tietoturvaloukkauksista ilmoittamista, lokitietoja, valvontaa sekä muutoksenhakukeinoja.

Sopimusehdotuksen mukaan henkilötietoja saa käsitellä ainoastaan rikosten torjumiseen, tutkimiseen ja paljastamiseen, niihin liittyviin syytetoimiin tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten. Sopimusehdotuksessa lisäksi säädetään, että kummankin osapuolen on varmistuttava siitä, että tämän sopimuksen nojalla siirrettyjä henkilötietoja ei ole saatu osapuolia sitovassa kansainvälisessä oikeudessa tunnustettuja ihmisoikeuksia rikkoen. Lisäksi osapuolten on varmistettava, että saatuja henkilötietoja ei käytetä kuolemanrangaistuksen tai minkään julman tai epäinhimillisen kohtelun vaatimiseen, langettamiseen tai täytäntöönpanoon.

Ehdotuksen vaikutukset

Sopimus edistää osapuolten mahdollisuuksia järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.

Sopimuksella ei ole vaikutusta Suomen kansalliseen lainsäädäntöön.

Sopimuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia Suomelle. Käytettävissä olevien tietojen mukaan sopimuksesta ei odoteta vaikutuksia EU-talousarviolle.

Valtioneuvoston kanta tiivistetysti

Valtioneuvosto kannattaa sopimuksen tekemistä Brasilian kanssa. Valtioneuvosto katsoo, että Suomen kannalta sopimus on hyödyllinen, koska sen arvioidaan edistävän Eurooppaan suuntautuvan vakavan rikollisuuden ja terrorismin torjuntaa. Sopimus myös osaltaan edistää hallitusohjelman kirjausta järjestäytyneen rikollisuuden voimakkaasta torjumisesta ja varmistaa korkean tietosuojan tason.